

din text. Sigur, se poate discuta abundența de semne teatrale tautologice (cum ar fi motivul gratiilor, sau al statuii); se poate discuta gratuitatea unora dintre „trăducerile“ scenice, ca și incifrarea excesivă a altora. Se pot discuta (aprobind sau negînd) o mulțime de aspecte ale acestui travaliu teatral. Important însă este că — în ansamblul său — el rezistă, captivază. Și nu este puțin lucru, dacă ne gîndim că autorul lui este foarte tinărul actor Ioan Georgescu, care și-a asumat și sarcina interpretării unuia dintre rolurile-cheie, Locatarul. Este un tur de for-

ță de aplaudat, realizat grație și participării entuziaste a unui grup de actori din cea mai proaspătă pleiadă a Teatrului de Nord, grup unitar stilistic, în cadrul căruia doar argumentul preferințelor subiective poate propune o ordine. A mea ar fi: Ioan Georgescu, Laurențiu Lazăr, Adrian Ana, Cristina Pardanschi, Dana Taloș, Cornel Răileanu, Radu Sas.

Decorul spectacolului a funcționat cît trebuia, dar fără să strălucească.

Dinu KIVU

ALTE PREMIERE

TEATRUL „NOTTARA“

COPIII SOARELUI

de Maxim Gorki

Există, în lumea atît de divers structurată sufletește a piesei *Copiii soarelui*, o mare neliniște. Freamătul mut și abia simțit dinainte de ridicarea cortinei la un act final. Personajele, marcate, unele mai mult, altele mai puțin, de această neliniște, presimt, în lumea de dincolo de zidurile casei în care se zbat fără rost, o schimbare, pe care o văd, însă, ca printr-un geam acoperit cu flori de gheață, nedistingînd decît umbre și contururi vagi. Prin pereții, oricît de groși, ai casei, răzbat sunete nedeslușite, ca o îndepărtată bătaie de tobe — un semn al destinului dintr-o simfonie beethoveniană. Sînt chiar momente cînd o parte dintre cei de aici doresc și visează, la fel de tulbure și de nedefinit, această schimbare, pentru care nu schițează însă nici un gest, ca într-un vis în care vrei să strigi și gura îți este înceștată, vrei să fugi și picioarele îți sînt paralizate.

O sete de ideal și de puritate morală abstractă înflăcărează și stăpînește mințile unora dintre acești oameni, care, trăind pe piscuri învăluite în nori de

argint, privesc cutremurați la abisul de la picioarele lor; dar, așa cum constată chiar un personaj al piesei, sînt preocupați mai mult de descoperirea frumosului decît de aceea a adevărului — adevăr care i-ar putea scoate, însă, din apatia și indiferența lor. Pentru că e mai ușor să filozofeze, să rostească discursuri ce ademenesc și imbată, decît să privească adevărul în față. Singurul personaj care a văzut acest adevăr, cu riscul și urmarea de a fi fost orbit de lumina lui rece, tăioasă ca o lamă de oțel, singurul care „a pătruns pînă în adîncul lucrurilor“ —

Elena Bog și Ștefan Sileanu

Data premierei : 10 februarie 1982.

Regia : ANCA OVANEZ-DOROȘENCO. Scenografia : GEORGE DOROȘENCO.

Distribuția : ȘTEFAN RADOF (Pavel Fedorovici Protasov); ELENA BOG (Liza); MARGARETA POGONAT (Elena Nikolaevna); DORIN VARGA (Dmitri Sergheevici Vaghin); ȘTEFAN SILEANU (Boris Nikolaevici Cepurnoi); RUXANDRA SIRETEANU (Melania); CONSTANTIN GURIȚĂ (Nazar Avdeevici); MIRCEA JIDA (Mișa); VALENTIN TEODOSIU (Egor); ANCA BEJENARU (Avdotia); VAL SÂNDULESCU (Iakov Troșin); ELENA NICA DUMITRESCU (Antonovna); CATRINEL PARASCHIVESCU (Fima); PAUL NADOLSKI (Roman); DANIEL CONSTANTINESCU (Doctorul).

așa cum va spune același personaj pe care l-am citat mai sus este Liza, sora lui Protasov.

Această „tragedie pe care o poartă în suflet“ Liza pare să fie cheia de boltă a întregii piese. În spectacolul Ancăi Ovanez-Doroșenco, toate temele, subtemele și motivele dramei par a converge către această tragedie. În calmul aparent, cu automatismul preocupărilor cotidiene, banale, printre perorațiile care se înalță în jurul samovarului, odată cu aburul ceaiului, ca o ofrandă adusă unui zeu al nepuinței, drama Lizei pare să domine totul, ca un *remember* a ceea ce este grav, important, ce poartă o semnificație adâncă, cuprinzătoare. În decorul laconic, dar sugestiv conceput de George Doroșenco, regizoarea a fost preocupată de o desfășurare riguros gradată a „scenelor“, cu accente bine distribuite. Sunetul unei pendule, care, înainte de rostirea primei replici, bate încet și rar orele, va marca, abia luat în seamă, trecerea timpului, pe tot parcursul spectacolului, pentru ca, în final, pe măsură ce se apropie deznădămintul (plecarea și sinuciderea lui Cepurnoi, panica și larma mulțimii, peștrăzi și în curte, înnebunirea Lizei), aceeași pendulă să sune la intervale din ce în ce mai dese, mai tare, dezordonat, repede, cu desperare, ca bătăile unei inimi bolnave, iar în final, aceleași bătăi de pendulă să se metamorfozeze în sunete de clopot, ca o adevărată cortină sonoră.

Elena Bog, în rolul Lizei, lasă să se întrevadă, dincolo de atitudinile statutare, de eroină de tragedie antică, un freamăt interior inefabil. În privirea ce plutește în gol se pot descifra din când în când, în scurte străfulgerări, reproșuri, teamă,

speranțe, toate durerile și chinurile unei lumi în pragul prefacerii. Ștefan Sileanu, în rolul scepticului Cepurnoi, o secondea-ză discret, drăpindu-și, în umbra ei, tristețea și însingurarea unui ratat, în reflecții cinice și malițioase, menite să intrige, dar dezvăluind, în unele momente, printre alte vorbe aruncate la întâmplare, ca un *raisonneur* al piesei, adevăruri incontestabile și judecăți exacte asupra personajelor.

Ștefan Radof a interpretat pe cercetătorul care încearcă să deslușească tainele adânci ale existenței, biologul cu capul în nori și nasul în retorte, Pavel Protasov, cu o intuiție clară asupra esenței personajului, mai degrabă ca pe un poet decît ca pe un savant, un poet care se mișcă stîngaci, ușor distrat, stingherit: parcă de prezența mobilelor și a celorlalți din jur. Declarațiile sale despre dragostea pentru oameni în general, rostite cu emoție, au accente de mare sinceritate. Margareta Pogonat, interpreta Elenei, soția sa, a căutat să confere demnitate revoltei în genunchi (sau eșecului acestei revolte), sugerînd că sub crusta înghețată a înstrăinării ei de Pavel se mai află rezerve încă nebănuite de afecțiune — amestec de dragoste, prețuire, admirație, pentru acest „copil al soarelui“, un copil mare, cu părul alb, asupra căruia trebuie să mai vegheze încă ochiul veșnic deschis al dădacei Antonovna, pe care Elena Nica a interpretat-o nu numai ca pe un fel de infirmieră sîcîitoare și bombănitore, ci dezvăluind autoritatea de neprețuit a bunului-simt. În înfruntarea cu Protasov, lăcătușul Egor capătă, în interpretarea lui Valentin Teodosiu — masiv, aspru, întunecat — semnificația revoltei unui „umilit și obidit“. Pagina de dragoste pe care încearcă s-o scrie pictorul Vaghin — purtător al unor concepții estetice elitariste — nu depășește (dar nu din vina lui Dorin Varga, interpretul acestui personaj) livrescul și convenționalul. Ruxandra Sireteanu a interpretat cu înțelegere și cu ironie bine cîntărită rolul Melaniei, sora doctorului Cepurnoi, îndrăgostită ca o fetiță de pension de Pavel Protasov, situînd rolul la granița dintre comic și tragic. Personaj complementar, Fima, fata în casă (pe care Catrinel Paraschivescu o schițează cu talent), reeditînd destinul Melaniei, aruncă parcă o lumină asupra trecutului acesteia.

Cîteva compoziții ce poartă amprenta tipologică a dramelor gorkiene realizează Val Sîndulescu (Iakov Troșin), cu un anume pitoresc și umor amar, Constantin Guriță (Nazar Avdeevici) și Mircea Jida (Mișa), pe o linie satirică acuzatoare, Paul Nadolski (Roman).

Ilie RUSU